

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 3.00 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
ceolice po v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 slo. p. pebli-vrsta
mail oglaš po 150
in 20, večji oglaš
nad 45 mm v širini
po Din 2.00, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredni škatlici
vrstica po 10 Din
p. Pr. večim g.
naročilu popust!
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedelka in
činea po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nelankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Lekovni
račun: Ljubljana Area. 10.650 in 10.349
za inozem. Sarajevski. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Nepoklicani elementi

Ne zakrivajmo si resnice: polom našega parlamentarizma je bila nujna in logična posledica nesrečne vidovdanske ustave. Prvič je ta brezmišlno in brezsmotreno uničila vse prirodne in sestavne dele naše države in jo razdrobila na kopico »oblasti«, ki niso imele ne kulturne ne gospodarske upravičenosti, razen tega pa ni dajala možnosti, da bi se bile te samouprave prirodno razvijale in uveljavljale. Drugič je bila vidovdanska ustava mati našega upravnega kaosa. Uveljavila je centralizem, za katerega nismo imeli niti najmanjših pogojev in zaradi česar je potem zlasti v civilizatorno višje stoječih pokrajinah tudi do neznanosti trpelo vse naše javno življenje, zlasti pa še gospodarsko. Čim bolj je stopala vidovdanska ustava v življenje, tem bolj jasno so se kazale vse njene kvarne posledice in tem večje nasprotstvo se je proti njej tudi pojavljalo po vseh onih pokrajinah, ki so se že dvignile iz primitivnega življenja. Skratka: nemogućnost konsolidacije naše države je imela svoj vzrok v nesrečni vidovdanski ustavi, na katero je bila bivša SDS še do zadnjih časov tako zelo ponosna.

To je dobro videl naš vladar, kar se jasno razbere iz njegovih izjav in zaradi česar je bilo tudi njegovo prvo delo, ko je prevzel iniciative za ureditev naših razdrapanih razmer v svoje roke, da je razveljavil vidovdansko ustavo. Sam je namreč dejal, da je povprašal pri zastopnikih vodilnih strank, če bi pristale na revizijo ustave, toda dobil je kategorični odgovor: »Nikdar! Kaj je preostajalo tedaj drugega, kot da je s pomurno in dalekovidno gesto odstranil glavno oviro naše notranje konsolidacije?

To so deštva, ki jih ne spravijo s sveta nobena besedčenja. Vsak pameten človek jih uvidi, izvzemši menda ene same skupine v vsej naši državi, namreč neke tenke plasti, ki si prisvajajo pravico zastopati slovensko gospodarstvo, v resnici so pa to le »tihlo žaluziče« za pokojno SDS, ki je v vsej svoji preteklosti živela le od ribarenja v kalnem.

Ni ravno slavna zgodovina liberalnih gospodarskih kapacitet na Slovenskem. V 90-ih letih so vodili pravo križarsko vojno proti združništvu, ki je skušalo iztrgati našega malega človeka iz rok oderuhov in ga tako rešiti popolnega gospodarskega propada. V prvem desetletju tekočega stoletja je bila vsa njih »naprednost« koncentrirana v divjem boju proti demokratizaciji parlamenta in kranjskega deželnega zbora, kjer so tesno zvezani z nemško-nacionalnimi fevdalci popolnoma nekontrolirano gospodarili masam slovenskega ljudstva. Prvo petletje po osvoboditvi so pa šla vsa njih prizadevanja za to, da izkopljejo čim večji prepad med Srbi na eni ter Hrvati in Slovenci na drugi strani, da bi v tako skakljajih vodah tem laže ribarili. Kakšne cilje so pri tem zasledovali, nam menda dovolj drastično dokazujejo neštete, žal še nerazčiščene in neobračunane afere vse do Slavenske banke.

Kdor torej le nekoliko pozna obisti in rodovnik onih uzurpiranih predstavnikov našega gospodarstva, ki plavajo v vodah bivše SDS, ni bil presenečen, da so se kakor na komando pojavili njihovi glasovi tudi danes ter v stilu svoje preteklosti navalili na eni strani proti naši socialni zakonodaji, na drugi strani pa proti našim samoupravam.

Glede njih stališča napram naši socialni politiki smo deloma že povedali svoje mnenje, deloma ga pa še bomo, nikakor pa ne smemo prezreti tudi njih navala proti našim samoupravam.

Več kot petnajst let so narodnonapredne gospodarske veličine brez kontrole niševale v objemu z nemško-nacionalnimi fevdalci v bivšem kranjskem deželnem zboru in polnih štirideset let so se na žive in mrtve branili vsake kontrole na ljubljanskem magistratu. Kakšno je bilo njih gospodarstvo, nam je vsem že v prežalostnem spominu. Ko je vzelo po dolgoletnih bojih slovensko ljudstvo, organizirano v bivši SLS, kranjsko deželno gospodarstvo v svoje lastne roke, se je takoj začela doba plodnega in ustvarjajočega dela, ki so si ga jemali za gled deželni zbori po vsej avstrijski monarhiji.

Tudi po oživitvenju sedanjih slovenskih oblasti je slovensko ljudstvo glasno in jasno izrazilo svojo željo in trdno voljo, da se v njih nadaljuje tradicije bivšega kranjskega deželne zbora. To se je zgodilo in obe slovenski oblasti sta bili in sta uprav klasičen vzgled vsem drugim oblastem naše države, kako se vrši ustvarjajoče delo v prid ljudstva. Oba slovenska oblastna proračuna sta glasni pričci tega dela.

Zahtevamo pravico!

Javno pismo pravosodnemu ministru g. dr. Milanu Srškiču

»Jugoslovenski Lloyd« objavlja odprto pismo oškodovancev od poloma Slavenske banke na justičnega ministra dr. A. Srškiča. Pismo, ki ga podpisujemo v imenu vseh slovenskih oškodovancev in vse slovenske javnosti, se glasi:

Gospod minister!

Težko zaslužen in prihranjen denar smo vložili svoje dni v Slavensko banko, ki je prišla po krivdi njenih upraviteljev v konkurz. Jasno je, da smo vsled tega zelo ogorčeni in oškodovani, in to tem bolj, ker žalobno vidimo, da se za nas nič ne skrbi, čeprav bi morala biti skrb za nas na prvem mestu. Zato smo prisiljeni, da se javno obrnemo na Vas v prepričanju, da Vam morda mnogo stvari iz tega poloma ni znano in v nadi, da boste po teh informacijah podvzeli potrebne korake, da se zadosti pravici.

V 24. in 29. št. »Jugoslov. Lloyd« smo čitali poročilo s sestanka slovenskih upnikov Slavenske banke v konkurzu. To poročilo je vzbudilo veliko zanimanje in senzacijo v vsej javnosti in ogorčenje med nami, ki smo vsled poloma banke težko prizadeti. Ko smo prečitali to poročilo, smo se morali takoj vprašati, kako to in ali je sploh danes mogoče, da se s konkurzno maso tako razpolaga in ali ni nikogar, ki bi javno vprašal, kaj mislijo poklicani činitelji o tem poročilu in kaj mislijo podvzeti v zaščito nedolžnih upnikov? Morali smo se vprašati, če so konkurzni bank v resnici nekakšni »glavni dobitki« za osebe, ki dobe neko veliko milost, hojijo ali vražjo, da lahko sebe in svoje sodrže plačujejo s 100 od sto, dočim dejejo nedolžnim upnikom neke kvotice od nesrečnih 13 do sumljivih 20 odstotkov? Razven tega vprašamo mi obupani interesi, če je mogoče še danes v dobi izboljšanja pravičnih zakonov, ki bodo zadeli tudi krivce iz preteklih let, da za te bančne polome in konkurze, različne likvidacije in milostnemu smotnemu uredu podobne fuzije — ne odgovarja nihče niti moralno niti materielno? Ali je res mogoče, da se brez odgovornosti in odškodnine uničujejo stotine milijonov, ki so jih vložili štedljivi vlagatelji na vložne knjižice in delnice ali na kak drug način zaupali tem skrahiranim bankam? Ali se mar sme s takimi polomi in tehničnimi konkurznimi stroški uničevati naš kredit po svetu, v narodu pa ubijati misel po varčevanju, ki je glavna opora zdravega in naprednega narodnega gospodarstva?

Priznavamo, da so ta vprašanja težka, ali tudi upravičena, ki dokazujejo, kako je treba na nje odgovoriti hitro in tako, da se v te konkurze vnese več jasnosti, čistih računov, zakonite odgovornosti in — pravice.

Z omenjenim poročilom je postal sedaj konkurz Slavenske banke nad vse aktualen. To poročilo govori samo po sebi mnogo in daje povoda, da se bo o njem še več govorilo. Vendar pa je v tem poročilu najbolj padel v oči račun o silnih stroških, ki jih je pojedlo dosedanje konkurzno postopanje in ki jih bo pojedlo v bodočnosti, če se z merodajnega mesta ne podvzamejo energični koraki. Da se konkurz likvidira na način, po katerem se bo skrbelo le za upnike, ne pa za osebe, ki so konkurz zakrivilje ali ki s tem konkurzom zaslužijo bajne vsote.

Kar se ve v javnosti, je propadlo v Slavenski banki okoli 280 milijonov dinarjev, od česar odpade nad 120 milijonov na upnike, ki so svoj denar zaupali banki. Ko se zbere,

iztirja in s prodajo nepremičnin dobi ves denar, potem bodo znašale vse aktivne Slavenske banke v najboljšem slučaju okoli 37 milijonov dinarjev, torej niti tretjina od upniških zahtev. Od te slabe tretjine pa, ki se bo izterjala, dobe upniki le polovico, kakor napoveduje omenjeno poročilo. In zakaj? Odgovor je kratek? Ker bodo vse ostalo pojedli stroški konkurznega postopanja, oziroma konkurzni upravitelj, upniški odbor, pravna zastopstva, razna strokovnjaštva, provizije, izredne nagrade in drugi stroški.

Ne ozirajoč se na stroške uradniških odpravnin in plač uradnikov, ki izvršujejo likvidacijo, pogledimo, kaj veljajo sekvestri, konkurzni upravitelji, upniški odbor in drugi pravni stroški.

Pokojni dr. Aleksander Horvat je bil pred otvoritvijo konkurza sekvestra in stroški njegovega sekvestra so znašali okoli 500.000 dinarjev.

Od 19. maja 1927 do 8. maja 1928 je bil konkurzni upravitelj dr. Aleksander Horvat in v tem času je dobil nagrade za svoj trud 1.448.157 Din, njegovim dedičem pa je bila odobrena še posebna nagrada od 150.000 Din.

Toliko znaša samo nagrada za delo, kakšni pa so bili pravni, potni in drugi stroški, tega interesi še ne vedo.

Od 9. maja do sedaj, torej devet mesecev, je konkurzni upravitelj g. Ivica Kovačević in po poročilu načelnika upniškega odbora se ima njemu za njegovo dosedanje delo izplačati okoli 1 milijon dinarjev.

Konkurzni upravitelj ima poleg tega dobiti za prodajo palače, kar je dosegel s svojimi zvezami in intervencijami v Belgradu, še posebno nagrado od 300.000 Din.

Upniškemu odboru se ima izplačati za njegovo delo in seje okoli 750.000 Din.

Ceprav je konkurzni upravitelj advokat, a v upniškem odboru je še pet advokatov (in pet namestnikov), ki za svoje delo prejemajo nagrado, znašajo še posebni dosedajni pravni stroški okoli 800.000 Din.

Kakšni so tako zvani efektivni stroški, tega interesi še ne vedo, toda za prihodnji semester konkurznega postopanja je napovedanih še okoli 600.000 Din.

Pred novim združnim zakonom

Združni zakon bo izboljšan - Zakon o kmetijskem kreditu se pripravlja

Belgrad, 1. febr. (Tel. Slov.) V kmetijskem ministru se izdeluje združni zakon. Od kmetijskega ministra dr. Frangeša se splošno pričakuje, da bo kot vnet zagovornik združništva in svoječasno aktivni združar vneto podpiral to zakonodajo, ki je dovedla do velikih uspehov v deželah, kjer je združništvo res visoko razvito. Minister ima na razpolago zakon, ki ga je obdelal že prejšnji ministrski svet, obenem z dopolnili, ki da je predložila zastopnica združništva, Glavna združna zveza. Čujemo, da bo zakon na podlagi tega zakonskega načrta kmalu pregledala posebna komisija, nakar se bo izdal.

Drugo vprašanje so kmetijski krediti. Kakor smo poročali, je glavni ravnatelj poštne hranilnice Milorad Nedeljkovič izdelal zakonski načrt, po katerem naj bi se ustanovila samostojna kmetijska banka. V zadnjem času so se proti temu načrtu pojavili pomisleki. V ravna-

Dosedaj torej znašajo že stroški konkurza Slavenske banke nad pet in pol milijona dinarjev.

Po proračunu g. dr. Ravniharja bi znašali stroški za nadaljnjih devet semestrov okoli 5.400.000 Din,

ali skupno okoli 11 milijonov dinarjev.

In koliko bodo še veljale razne dobljene ali izgubljene pravde — tega ni mogoče napovedati niti v številkah izraziti.

Če se upoštevajo vse možnosti napovedi samega načelnika upniškega odbora, potem bi od vseh realiziranih aktiv Slavenske banke šla cela tretjina na konkurzne stroške. Ali ni to strahovito v tem še bolj strahovitem bančnem polomu? Ali se v resnici ne bi mogli vsi ti računi postaviti na primerno zmernost.

Dozdevni resilni izhod iz teh strokov naj bi bila pogodba z upravnim odborom Slavenske banke! Ali naj mar zato, ker bi dal upravni odbor v konkurzno maso par milijonov, bo rešen ta upravni odbor odgovornosti za polom Slavenske banke? Toda ta odbor sploh še ni podal nobene ponudbe za pogodbo, zakaj pa mu naj na tako fin način daje to iniciativno upniški odbor in konkurzni upravitelj, ki imajo dokumente in sodna sredstva, da prišljijo upravni odbor, da plača več, kakor pa bi plačal po prostovoljni pogodbi in se tako rešil vsake odgovornosti. Zakaj nista konkurzni upravitelj in upniški odbor dosedaj postopala v tem smislu in s tem izvršila svojo dožnost, da zaščitita upnike in zadostila pravici.

Leta 1926. je bilo na prijavo oškodovancev uvedeno kazensko postopanje in je v resnici zanimivo, zakaj se to ne nadaljuje.

O konkurzu Slavenske banke se bo sigurno še mnogo govorilo, toda ne sme ostati le pri besedi, ker je dolžnost prisojnih faktorjev, da v interesu upnikov čim preje, in sicer bolj energično intervenirajo.

Mi oškodovanci upamo, gospod minister, da boste Vi in vsa današnja vlada, v katero imamo popolno zaupanje, storili vse, da ne samo mi, temveč da vidi ves naš narod, kako se sedaj nastopila doba reda, čistih pojmov in pravice.

V tem pričakovanju Vas prosimo, da sprejmete izraz našega posebnega snoštovanja
Več oškodovanih vlagateljev.

teljstvu za kmetijski kredit so nekateri dvomili, ali bo mogla banka dobiti tako posojilo, da bi mogla izdajati za kmete posojila, ki bi ne bila ravno predraga.

Nadaljnje vprašanje je, če ne bi nastal prevelik zastoj poslov v času, ko bi se likvidiralo dosedanje ravnateljstvo in ustanavljala banka. Opomniti je, da bi bile tudi zasebne banke prisiljene pristopiti kot delničarke k novi banki. Dalje gre za višino dividend, ki jih naj bi banka izplačevala delničarjem. Končna beseda je odvisna od ministra samega. Iz Frangešove okoline smo zvedeli, da še ni končno javno odločeno, kateri zakon naj se zakon. V slučaju, da se ustanovi banka, bo prevzela uradništvo iz sedanjega ravnateljstva.

Pred imenovanjem pomožnega škofa v Ljubljani

Zagreb, 1. febr. (Tel. »Slov.«) »Narodna Politika« poroča iz Belgrada da so pogajanja med našim zunanjim ministrom in Vatikanom za imenovanje škofov na Krku, v Dubrovniku in pomožnega škofa v Ljubljani končana. Sedaj je le vprašanje kratke dobe, kdaj bodo imenovani škofje za ta mesta.

Belgrad, 1. febr. (Tel. Slov.) Škofa Akšamovič in Njarady sta danes spolnede bila sprejeta od Nj. V. kralja v avdienci. Razložila sta mu stanje in zahteve svojih škofij. Za jutri sta se prijavila pri ministru za prosveto Božidarju Maksimoviču in ministru za pravosodje dr. Srškiču. Oba škofa sta v teku svojega bivanja v Belgradu predložila ministru vse zahteve svojih škofij, v prvi vrsti prosvetne, proračunske in agrarne. Jutri bosta odpotovala iz Belgrada.

In čeprav prihaja nemajhen del tega proračuna v neposredno korist veleindustriji in obrtu, prav ves pa le kulturni povzdigi in gospodarski okrepitevi našega naroda, smatracjo izvestni krogi, ki hočejo brez prave legitimacije zastopati naše gospodarstvo, za umestno, da se je inscenirala cela kampanja intrig proti vodstvu in aparatu obeh naših samouprav. Teh podtikanj pa mi ne mislimo kar tako mirno vtakniti v žep in jasno ter odkrito povemo, da ne bomo trpeli kritike od strani, ki je upropastila samo zadnja leta že celo vrsto mogočnih gospodarskih institucij. Zakaj ta stran ni niti najmanj poklicana izrekatii kakršnekoli kritike našega oblastnega gospodarstva, ki je vsemu narodu odprta knjiža.

Napadi na gospodarsko delo bivših ljudskih zastopstev od strani takih krogov, ki zagovarjajo najhujšo socialno reakcijo, katero podtikajo sedanji vladi — oni vladi, ki je sama izjavila, da zasleduje najliberalnejše cilje — taki napadi in provokacije so protidržavno delo. Ne sme se dovoliti, da bi postali preglasni elementi, ki želijo, da bi šel razvoj v naši državi nazaj v fevdalizem ali magnatokratico malega kroga, namesto v resnično, pošteno in socialno orientirano demokracijo, kamor je naperjeno vse reformno delo sedanje vlade. Nikdar več se ne sme zgoditi, da bi pri nas pod gospodarsko lažifermo zopet zavladali oni, ki so povzročili s svojim golim partizanstvom že dovolj zla naši državi in narodu.

Dr. A. G.:

K reformi naše socialne zakonodaje

Ena izmed važnejših točk, ki so jih naši gospodarski krogi v sedanjem položaju spravili na dnevni red, je zahteva po reformi naše socialne zakonodaje. Ta zahteva ni nova. Gospodarski krogi pri nas so jo že dolga leta ponavljali. Pa tudi delavstvo je že dolgo imelo v tem pogledu več želja, samo da jih iz taktičnih razlogov ni posebno poudarjalo.

Kakor znano sestoji naša socialna zakonodaja pred vsem iz treh zakonov: zakona o zaščiti delavstva, zakona o inspekciji dela in zakona o zavarovanju delavcev. V vseh teh treh zakonih je dovolj takega, kar bi bilo v objektivnem interesu vseh prizadetih krogov dobro popraviti in izboljšati. To čutilo in vedo zlasti tisti, ki so imeli kdaj priliko te zakone v življenje uvajati ter posamezne njihove odredbe praktično izvajati.

Zato se zahteva po reformi naše socialne zakonodaje načelno ne da mnogo ugovarjati. Drugo vprašanje pa je kajpak, v kakšni smeri, v kakšnem duhu naj bi se ta reforma izvršila?

Gospodarski krogi, ko so sedaj to vprašanje načeli, so žal v tem pogledu povedali dosedaj kaj malo določnega. Trditve, da naša zakonodaja ne ustreza resničnemu stanju našega gospodarstva, marveč ga le ovira in preveč obremenjuje, »da treba državno skrbstvo naravnati v smeri razumnega prilagajanja socialne politike stvarnim ekonomskim potrebam« — to je skoroda vse, kar smo dosedaj v tem pogledu pozitivnega s te strani čuli. Utemeljevali pa so — že se smemo zanesi na časopisna poročila — naši gospodarski krogi svojo zahtevo po reformi socialne zakonodaje celo na najvišjem mestu s tem, da jo je zanesel k nam »komunistični veter«, da vsebuje zakon o zaščiti delavcev vprav »drakonske odredbe«, ki morajo iz njega izginiti itd.

Razumljivo je, da take trditve in taki nastopi gospodarskih krogov delavstvo le razburjajo. Zakaj iz takega ravnanja se da upravičeno sklepati, da nočejo naši gospodarski krogi v resnici nič drugega, kot izbrisati iz naše socialne zakonodaje vse ono, kar danes jamči delavstvu vsaj skromen del njegovih pravic.

Se najbolj resna se zdi, vsaj na prvi pogled trditve, da naše gospodarske razmere še niso zrele za kolikor toliko moderno socialno politiko, kot je v naši zakonodaji začetna.

Gotovo je namreč, da mora socialna politika nasplošno odgovarjati vsakokratnemu gospodarskemu stanju v državi. V Nemčiji so n. pr. izvedli zavarovanje za slučaj brezposelnosti do take popolnosti, da pri nas kaj sličnega še dolgo ne bo mogoče uvesti. Slično velja n. pr. o obratnih svetih, ki bodo v bodočem gospodarskem redu prav gotovo igrali velevažno vlogo. Tudi ta prevažna ustanova se v mladi industriji, ki se mora boriti z najrazličnejšimi začetnimi težavami, ne more nankrat uveljaviti. Takih zgledov bi lahko našli celo vrsto.

Toda napačno je zavračati s takimi razlogi takorekoč v jedru vso socialno zakonodajo ter obsojati njene duha.

Socialna zakonodaja ni navadna kodifikacija tega, kar v življenju stvarno že velja. (To je n. pr. kazenski zakon, ki daje kazensko sankcijo nasplošno le načelom, ki jih v življenju itak več ali manj vsi priznavajo.) Socialna zakonodaja je danes in bo še dolgo izrazito politična. Ona predstavlja takorekoč po svojem bistvu novotarijo. To se pravi, da uvaja v življenje nekaj novega, nekaj, česar dosedaj ni bilo.

Zato pa je tudi naravno in nujno, da socialna zakonodaja ne more biti vedno in povsod v polnem soglasju z vsakokratnim stanjem gospodarskim. Nasprotno! Ostrine so tu neizogibne, pa tudi potrebne. Brez njih ni in ne more biti niti socialnega, pa tudi ne gospodarskega napredka. Sicer pa ni tako samo v socialni politiki. Isto velja tudi drugod. (Kdaj bi n. pr. odpravili nepismenost v naši državi, če bi se postavili na stališče, da mora naš zakon o ocnovnih šolah točno odgovarjati današnjemu stanju pismenosti oziroma nepismenosti v državi. Tudi tu ne pojde vse gladko brez težav in neprijetnosti!)

Če so torej z našo socialno zakonodajo združene tudi nekatere nepravilnosti, tedaj to samo še nikakor ne dokazuje, da bi jo bilo treba iz temelja izpremeniti. Nasprotno, kaj takega bi bilo mogoče upravičeno zahtevati šele tedaj, ako bi bile trdote obstoječih socialnih zakonov zares prevelike, ako bi zares škodovali občnemu gospodarskemu blagostanju in napredku. Zato pa bi morali naši gospodarski krogi vendarle nekoliko bolj konkretno pokazati in dokazati, kje in v koliki meri ovira naša socialna zakonodaja soliden razvoj naše industrije in obrti. To pa se ne da storiti s splošnimi frazami in tudi ne z enim ali dvehma zgledoma, kjer bi se morda res očitovale kvarne posledice obstoječih socialnih zakonov. Za to je treba resnejšega razmišljanja in trdnejših dokazov.

Treba je namreč vpoštevati tudi še to, da je marsikaterih težav, ki izvirajo navidezno iz pretirane socialne zakonodaje, kriva le slaba uprava, napačno izvajanje zakonskih določb. Danes n. pr. nimamo in tudi ne mo-

Švehla podal ostavko

Praga, 1. febr. (Tel. Slov.) Dr. Švehla je podal ostavko. Predsednik Masaryk jo je sprejel in naznačil za namestnika Švehli vojnega ministra Udržala, ki vojno ministristvo obdrži. S to

rešitvijo se je hotel Masaryk izogniti demisiji celokupnega kabineta ter pustiti Švehli prostor na predsedniškem mestu, čim mu to dopusti njegovo zdravje.

Veliki kravali v francoski zbornici

Pariz, 1. febr. (Tel. Slov.) Danes se je nadaljevala debata glede Alzacije. Pri tej priliki je imel Poincare velik govor, pri katerem je prišlo v skupščini do velikanskega kravala. Poincare je v divji jezi s pestmi udaril po govorniškem pul-tu, a več minut ni mogel spregovoriti besede. V

zbornici je vladal hrušč in trušč. 300 poslancev je kričalo vsevprek. Razburjenje je doseglo svoj višek, ko je Poincare poročal, da je neki list, ki ga izdajajo avtonomisti v Berlinu, danes akrajno razžalil njega in franc. državo. Zahteval je, da avtonomisti v skupščini javno prekličejo žalitve.

Za utrditev miru na vzhodu

Moskva, 1. febr. (Tel. Slov.) Med Rusijo in Poljsko se po vsej priliki še prihodnji teden podpisuje Kelloggov pakt. Upa se, da se do 7. februarja podpiše isti pakt z Romunijo, Estonko in

Latvijo. S tem bo na vzhodu v znatni meri utrjeno mirovno stanje in se smatra to dejstvo tudi kot velik korak k utrditvi svetovnega miru.

Aretacije opozicije v Rusiji

Pariz, 1. febr. (Tel. Slov.) »Matin« poroča iz Helsingfors, da sta bila v zvezi z zasledovanjem opozicije aretirana Kamenjev in Zinovjev.

Pred izvolitvijo nove italijanske zbornice

Rim, 1. febr. (Tel. Slov.) Za bodoče volitve v Italiji je bilo črtanih veliko število bivših volivcev. Pri prihod. volitvah sme voliti 9.460.727 volivcev, medtem ko je bilo prej 12.424.183 volivcev.

Podrobnosti o španski vstaji

Madrid, 1. febr. (Tel. Slov.) Danes je bilo aretirano veliko število častnikov. V Valenciji je bil aretiran še nek drug prejšnji voditelj konservativcev. Iz Madrida sta izginila dva generala, ki sta bila najbrže tudi udeležena pri vstaji. Oba iščejo. Kralj je dospel v Madrid. Primo di Rivera je dal justičnemu ministru instrukcije, po katerih je ta razpustil prvi poljski topničarski polk. Zastava bo dobila črn flor. Vojakom se bo predavalo o disciplini ter dalo povelje, da morajo pri vsakem poskusu upora od strani častnikov, takoj naznaniti to višjim oblastem.

Atentat na nuncijsa

Madrid, 1. febr. (Tel. Slov.) Ko se je papeški nuncij z vozom peljal v okolico Madrida, je neki mož iz zasede oddal štiri strela proti njemu. Mož je bil pa takoj od štirih po-liceistov, ki so sledili nuncijsu, aretirani. Eden policistov je bil ranjen. Gre baje za akt osebnega maščevanja.

Za mir!

Milan, 1. febr. (Tel. Slov.) Vatikanski »Osservatore Romano« se podrobno bavi z mrzličnim oboroževanjem vseh veselil. Opozarja, da ni tekmovalno oboroževanje v skladu z mirovnimi tendencami Kelloggovoga pakta. Piše, da je nesmiselno, govoriti na eni strani toliko o miru, na drugi strani pa pripravljati se mrzlično na vojno. Treba se je odločiti za mir, ki je potreben človeštvu.

Zmaga Avstrije v hockeyu

Budimpešta, 1. febr. (Tel. Slov.) Tekma med Avstrijo in Švicco v hockeyu na ledu se je končala z zmago Avstrije v razmerju 3:1 (1:0, 0:1, 2:0). V soboto se odigrajo še ostale visecje tekme. V nedeljo pa bodo igrali zmagovalci med seboj.

remo imeti dovolj ljudi, ki bi bili v polni meri kos delikatnim nalogam takozvanih inspektorjev dela. Za to treba šole in dolgoletne izkušnje. Šele tako se bo vzgijil primeren kader uradnikov, ki bodo umeli brez posebnih trdot mnogo bolje ščititi delavstvo, nego je danes zaščiteno.

Naši gospodarski krogi se danes ponasajo kot nekaki legitimni predstavniki našega narodnega gospodarstva in s tem kot nekaki funkcionarji naše gospodarske celote v državi. V resnici pa ta stvar vendarle ni tako enostavna.

Nočem sicer trditi, da v naših gospodarskih vrstah ni ljudi, ki se zavedajo naloge, ki so jo poklicani vršiti v okviru celokupnega našega narodnega gospodarstva. Toda žal, da je vse preveč tudi takih, ki jim je glavni in edini cilj njihovega gospodarskega udejstvovanja čim večji profit, popolnoma brez kakršnegakoli ozira na to, kako ga dosežejo.

Sicer to ni samo pri nas tako. V državah, kjer se je industrija komaj šele pričela razvijati, se je vedno dogajalo, da so nekateri hoteli nagrabiti kar največ mogoče, ne meneč se niti najmanj za občedružabne in državne koristi. Toda kaj pravim, da se to dogaja v državah z mlado industrijo! Stinessov slučaj v Nemčiji n. pr. kaže, da je kaj takega možno tudi v izrazito industrijskih državah in to v vodilni industriji. Da ni to edin primer te vrste, vemo tudi vsi, in če bi hoteli navajati take zgledne, ne bi prišli zanje prav nič v zadrego.

Zato pa ne gre, da bi zasebne gospodar-ske koristi istovelili z občimi družabnimi in

Veliki zameti na liški progi

Zagreb, 1. febr. (Tel. Slov.) Vremenske nepravilnosti na liški progi so se danes ponovno poslabšale. Vihar divja dalje. Potniški vlak, ki je odpeljal iz Gračaca, je začel v snežni vihar in ni mogel dalje, kljub temu ta sta dve lokomotivi orali progo. Za njim so poslali pomožni vlak, ki pa ni v 24 urah ni mogel osvoboditi vlaka, ker so snežni viharji z novim snegom zameli progo. V vlaku na srečo ni veliko potnikov. Radi vremenskih nepravilnosti na liški progi se bavi zagrebško ravateljstvo z mislijo, da bi promet popolnoma ustavilo, dokler se ne bi vremenske razmere zboljšale, ker mora izdajati za čiščenje proge ogromne vsote.

Nettunske konvencije se uveljavljajo

Belgrad, 1. febr. (Tel. Slov.) Prometno ministristvo bo izvedlo določbe nettunskih konvencij, v kolikor pridejo v poštev za prometno ministristvo. Postopanje se bo vršilo v sporazumu s finančnim ministrom glede na organizacijo carinske službe, in sicer na postaji na Reki in v bazenu Thaeon di Revel. Na Reki imamo skupno postajo s italijansko železnico. Ker rimska konvencija tega stanja ni tako uredila, da bi popolnoma odgovarjalo potrebam zainteresirane železniške uprave, se je v dodatnem sporazumu v Nettunu vprašanje ponovno obravnavalo in sicer na ta način, da se omogoči železniška služba v zadovoljstvo železniške uprave. Gre za podrobno organizacijo železniške službe. Na podlagi določb nettunskih konvencij bi prevzeli naša železnica in carinska oblast v službi zgoraj omenjenem bazenu, ki nam je dan z rimsko konvencijo od 25. jan. 1924 v zakup za 50 let. Ta bazen smo mi prevzeli, ker nisimo po mednarodnih pogodbah dobili na Jadranskem morju nobenega pristanišča, ki bi bilo organizirano tako, kot zahteva moderna trgovina. Kakor smo izvedeli, se bo v februarju uredila železniška in carinska služba na Reki v smislu nettunskih konvencij.

Tarife za izvoz žita

Belgrad, 1. febr. (Tel. Slov.) V prometnem ministristvu se je danes vršila konferenca o tarifu za izvoz žita in moke. Obravnavalo se je v glavnih črtah celo tarifno vprašanje. Konferenca so se udeležili ministri dr. Korošec, dr. Frangeš, dr. Sverljuga, za industrialce in trgovce pa Bajloni in še deset drugih zastopnikov.

posebe narodnogospodarskimi interesi. Zakaj te dvoje se vendarle ne krije, vsaj tako redno in dosledno ne kakor bi nam to naši gospodarski krogi radi predložili kot nekako samo po sebi razumljivo dejstvo. Nasprotno nam tudi iz našega domačega gospodarskega življenja nikakor ne nedostaja zgledov, kjer se ti interesi očito križajo ter si direktno nasprotujejo.

Zato pa dozdevni interesi našega narodnega gospodarstva, kakor jih predočujejo naši gospodarski krogi, nikakor ne morejo biti zadosten razlog za to, da bi se morala naša socialna zakonodaja njim v prilog bistveno izpremeniti. Poleg interesov takozvanega narodnega gospodarstva so namreč še drugi, nič manj važni interesi, ki jih mora država v svoji politiki upoštevati ter primerno uvaževati.

Če se torej hoče vprašanje, kako reformirati našo socialno zakonodajo, prav rešiti, potem je prvi pogoj, da ga ne motrimo z zasebnogospodarskega vidika, kakor gledajo nanj naši gospodarski krogi, marveč ga moramo presojati s stališča občedružabnih in občegospodarskih koristi.

Ako bi gospodarski krogi le malo na to mislili, bi svojo akcijo prav gotovo drugače usmerili, nego so to storili. Namesto splošnih fraz in neresnega in neosnovanega govorenja o »komunističnem vetru« in »drakoničnih edredbah« bi stavili konkretno, primerno utemeljene predloge. Tako pa se zdi, da je v gospodarskih krogih prevladal prav tisti duh in prav tisti način zastopanja javnih interesov, ki so ga prej pri politikih tako ostro obsojali.

Milijonski primanjkljaj v bivši narodni skupščini

Blagajniku Čabriću zaplenjeno premoženje.

Belgrad, 1. febr. (Tel. Slov.) Kakor smo včeraj javili, je komisija za likvidacijo narodne skupščine odkrila v skupščinski blagajni primanjkljaj za okroglo 1 milijon dinarjev. Danes je odšel član komisije z njenim nalogom na stanovanje bivšega skupščinskega blagajnika Milenka Čabrića ter zasegel njegovo premoženje. Milenko Čabrić je bil že na Krfu in potem ves čas po osvobojenju skupšč. blagajnik. Kot tak je imel 12.500 Din mesečne plače. Tudi ostalo skupščinsko osebje je bilo večinoma zelo dobro plačano.

Imenovanja sodnih uradnikov

Belgrad, 1. febr. (Tel. Slov.) Za višje pisarniške oficijale v sedanji skupini so imenovani: Rajko Alt, Pluj, Franc Korošak, Maribor, Angela Lapajne v Ljubljani, Ivan Drame v Mariboru, Fortunat Stanovšek v Laškem, Josip Černivec, Josip Turk, Avguštín Juh, Iv. Budnar, Milan Gril, vsi v Ljubljani, Miho Potočnik v Gornji Radgoni, Miha Maček v Rogatecu, Josip Lašič v Ormčju, Avgust Mastnak v Konjicah, Antón Novljan v Novem mestu. Za pisarniške oficijale v sedanji skupini: kancelist Ludvik Modić v Krškem in Pintarič v Ljubljani.

Razne vesti

Danes se je vršila daljša konferenca med italijanskim poslanikom Gallijem in zastopnikom zunanjega ministra dr. Kumanudijem. Obravnavala sta odnose med Jugoslavijo in Italijo, ki so nastali radi prenehanja veljavnosti rimske pogodbe.

Nj. V. kralj je podpisal zakon o vrhovnem zakonodajnem svetu pri pravosodnem ministristvu. Svet ima nalogo, da s strokovne in pravne strani pregledava in presoja zakonske načrte, uredbe in pravilnike z zakonsko močjo, ki jih izdelajo posamezna ministristva.

Nj. V. kralj je odlikoval z redom Belegra orla V. razreda Milana Vošnjaka, predsednika Avtomobilskega kluba v Zagrebu, z redom sv. Save IV. reda Avgusta Praprotnika, predsednika ljubljanskega avtomobilskega kluba.

Jugoslovansko inženersko in arhitektsko društvo je poslalo Nj. Vel. kralju daljšo spomenico, v kateri ga pozdravlja, da je storil edlofen korak za ureditev notranjih razmer. Izražajo nade, da bo imel korak uspeh.

Gozdni zakon bo v par dneh gotov. Ko ga bo komisija izdelala, ga bo predložila godzar-skemu ministru Radivojeviću v pregled.

Belgrajski občinski proračun je sestavljen. Znaša 324.747.560 Din.

Iz vojaške službe. Brigadni general Franjo Karčević je v pokojen. Službe sta razpušena rezervna častnika Jakob Bergant in Viktor Merljak.

Suspendiran postajenačelnik. Prometni minister je suspendiral zemunskega postajnega načelnika, ker sta na zemunski postaji trčila dva vlaka.

Mraz v južni Srbiji. Po vesteh iz južne Srbije je tam pričelo snežiti. Ponekod je železniški promet oviran. Veliko število delavcev in vojakov kida na progah sneg.

Osebe bivše skupščine bo nastavljen po drugih ministristvih. Honorirano osebe se bo odpustilo.

Člani državnega sodišča so prispeli v Belgrad, da prevzamejo svoje poste. Uradni prostori so v starem posloju finančnega ministristva. V sodišče je prispelo okrog 300 aktov.

Proti zakonu o pobijanju draginje. Plenum trgovske zbornice je imel sejo. Predsedoval je Gjorgje Radojlović. Obravnaval je zakon o pobijanju draginje. Vsi govorniki so nastopili proti njemu.

Za občinskega komisarja v Zagrebu bo imenovan najbrž dr. Srkulj.

Za ravnatelja zagrebškega poštnega ravnateljstva je imenovan Josip Tutek.

Za poštnega ravnatelja v Novem Sađu je imenovan Rudolf Rupec, dosedaj pri poštni hranilnici v Zagrebu.

Zaplenjena socialistična »Socialna misao«. Iz Zagreba, 1. febr.: »Socialna misao«, ki jo izdajajo tukajšnji socialisti, je priobčila članke Hadžija Politea in Nikolajeva. Državno pravdnistvo je te članke zaplenilo.

Požar v Splitu. 1. febr. (Tel. Slov.) V Ulici sv. Lukeža je izbruhnil požar, ki je vpepelil dvoje nadstropij. Zgorel je ves inventar. Škoda znaša 2.000.000 Din. Nekateri lastniki so bili zavarovani pri zavarovalnicah »Croatia« in »Slavija«.

Iz Primorskega

Dvojen samoumor v Il. Bistrici. V hotelu »Ilirija« v Ilir. Bistrici so našli v zaklenjeni sobi mrtva 28-letnega mladeniča Gaspareta Jožefa in 18-letno dekle Zerko Albino. Casparet je bil iz Pulja. Zdravniška preiskava je dognala, da sta se oba prostovoljno zastrupila.

Drzna tatvina v Istri. Trgovcu Milotiču v Kanfanaru so odnesli tatovi iz trgovine blagajno s 15.000 lirami. Tatovi so vlekli s seboj veliko železno blagajno, ker je niso mogli odpreti. Radi izredne revščine, ki jo je povzročila slaba letina, se tatvine stalno množijo.

Novosadska vremenska napoved: Oster mraz. Zmerni vetrovi.

Dunajska vremenska napoved: Jasno, toda oster mraz, na zapadu se bo morda začelo oblačiti.